

Іллінецький район

Територія – 1,4 тис. км²

На території району знаходиться 52 сільських населених пунктів та

сmt Дашів з населенням – 4,1 тис. осіб

Кількість населення району – 26,7 тис. осіб

Відстань від райцентру до м. Вінниці автошляхами – 72 км.

Річка: Соб

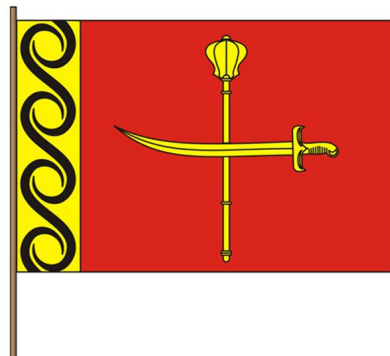
Адміністративний центр району – м Іллінці

Населення – 11,1 тис. чол.

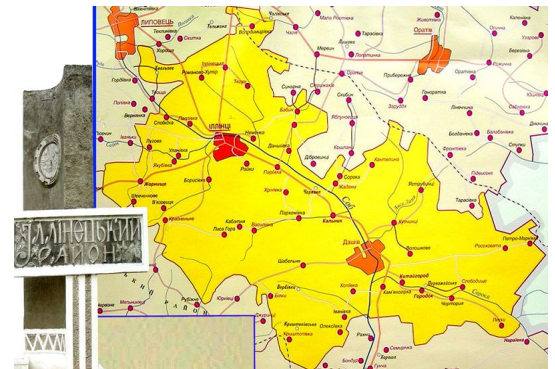
Телефонний код: 380-4345

Герб району

Прапор району

Мапа району

Іллінеччина – скарбниця історико - культурних пам'яток, її пізнавально-туристичний потенціал невичерпний. Якщо ви бажаєте поринути у світ старовини, відчутти азарт козацької доби, помилуватися мальовничістю лісостепоного рельєфу і пейзажів, помріяти під спів солов'я тихої української ночі, скуштувати справжньої української кухні – завітайте у цей самобутній край.

Іллінецький район розташований у східній частині Вінницької області і межує з Гайсинським, Немирівським, Оратівським, Липовецьким районами [Вінницької області](#) та Монастирищенським районом Черкаської області. Лежить Іллінеччина у межах Придністровської височини, поверхня – підвищена полого - хвиляста рівнина, розчленована балками і річковими долинами.

Корисні копалини: граніти, піски, каолін, глини. Місцями зустрічаються вапнякові породи, торф, мінеральні води. Гідрологічна мережа краю насичена. Найбільша річка – Соб, притока Південного Бугу та низ ка малих річок, на яких створено 108 ставів площею 1,2 тис. га.

Ґрунти родючі, з них 59% – чорноземи різ них типів..

Великим природним багатством Іллінеччини є лісові масиви площею 14,3 тис. га з цінними листяними породами дерев. Окрасою краю є заказники загальнодержавного значення «Іллінецький» та «Дашівський» з дубовими, грабовими, ясеневими лісонасадженнями, ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Віковий дуб», що складається з окремого дерева дуба звичайного віком понад 200 років та гідрологічні: «Криничка котовців» і «Лісова криниця».

Іллінецька земля багата й на історичне минуле. Численні свідки давнини – пам'ятки історії, навіть астрономії виявлені у цьому чудовому Присобському краї.

Приблизно 400 млн. років тому на межі нинішніх Іллінецького і Липовецького районів відбулася подія планетарного масштабу – падіння найбільшого в Європі метеориту. Про це дотепер нагадує «зоряна рана» – кратер.

Іллінецький ударно-вибуховий кратер (астроблема) один із найстаріших на Землі. Його вік становить близько 400 млн.років

У ньому, на глибині 800 м. зберігається «зоряний камінь», вагою 40 млн. тонн, діаметром до 300 м. Первісний діаметр метеоритного кратера, на думку фахівців, становив більше семи кілометрів. Частинки від нього відколювалися чи то під час польоту, чи то від зіткнення із землею. Їх дотепер знаходять у навколишніх селах. Три уламки метеориту різної ваги – від 3 до 25 кг нещодавно виявили біля с. Кантелина.

Іллінецьку астропроблему почали досліджувати ще в XIX ст., але остаточний висновок про її космічне походження було зроблено 1973 р. після всебічного аналізу гірських порід, у яких виявлено підвищений вміст нікелю і кобальту. Як стверджують фахівці, цей кратер – один з найстаріших.

Метеоритний кратер мешканці навколишніх сіл з невідомих причин називають одним простим словом – жорна. Можливо від назви сусіднього села Жорнище. Крім того із залишків метеоритного каміння жителі роблять підмурки біля хат і жорна. На їх думку, він дуже добре тримає тепло, не пропускає холод.

Свого часу тут знайшли найбільший у світі агат. Його розміри –14,5х25х32 см. Нині він зберігається в одному з природничих музеїв Берліна.

Про Іллінецьке чудо знають філателісти усього світу, бо в «Каталозі поштових марок України», що вийшов 1999 р. у Києві, зображено марку «Зоряні рани Землі. 400 мільйонів років Іллінецькій астропроблемі» Ця марка з'явилася з ініціативи Української астрономічної асоціації. Вчені, котрі до неї входять, надають Іллінецькій астропроблемі виняткового значення, оскільки вона найстаріша і найглобальніша серед

інших. На землі відомо понад 150 астропроблем. І мешканці Іллінеччини гордяться тим, що одна з них – на їхній землі.

Директор Вінницького планетарію М.Левченко розповідає, що найбільше їй подобається заготовляти лікарські рослини саме у метеоритному кратері. Там, здається, представлена половина ботаніки. Що характерно, трави ростуть безпосередньо на камінні, причому на зоряному камінні. Таким чином вони вбирають в себе космічну енергію. Кажуть чай з таких рослин особливий... Цей кратер астероїда визнано перлиною Поділля.

Курган

Скіфський курган - Сороцька могила
4ст.д.е.

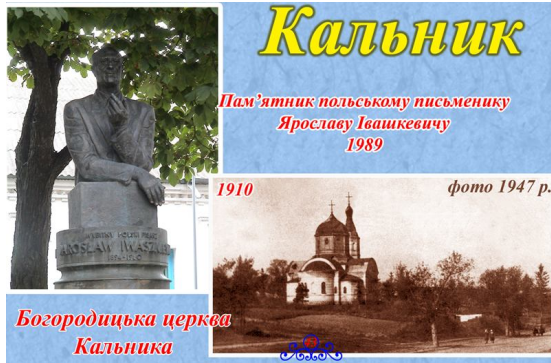
Серед пам'яток археології на території краю з IV тис. до н. е. залиши ли свої городища і поселення на території сіл Борисівка, Пархомівка, Вербівка, Криштопівка, В'язовиця, Кантелина, Іванівка трипільці. У VI-IV ст. до н. е. на землях Варварівки, Василівки, Сороки, Романово-Хутора, Паріївки, Червоного проживали скіфи-орачі. Величаво піднімаються на полях загадкові кургани скіфів. А сліди війни проти них у V ст. до н.е. перського царя Дарія є на території Кальника. З I по XI ст. – це слов'янська земля, яка представлена зарубинецькими і черняхівськими слов'янськими поселеннями й городищами біля сіл Голики, Неменки, Даньківки, Василівки, Яструбінець, Тягуна, Хрінівки. Литовсько-руська доба і період Речі Посполитої привели до появи у володіннях великих землевласників (XV-XVI ст.) дерев'яно-земляних укріплень – замків у містечках - центрах оборони від татар

В писемних джерелах поселення Іллінці згадується біля 1448 р. як маєтність, надана Меньку. Тут стояв укріплений замок з валом і ровом. У ХУІІ - ХУІІІ ст. його частіше називали Линцями, Лінцями, в кінці ХІХ ст. за ним закріпилася сучасна назва – Іллінці.

З народних переказів та історичних документів відомі дві версії щодо походження назви поселення. У давнину через Іллінці і далі на південь проходив Чумацький шлях. Якщо чумацькі валки рано-вранці вирушали з Вінниці, то до містечка люди прибували під вечір, стомлені й голодні. Лунала команда: «Гей, хлопці, соб на линці!» і чумаки зупиняли волів, повертали до річки, де в той час водилося чимало линців, з яких варили смачну юшку. Так тривало десятки років. То ж з часом за річкою закріпилася назва Соб, а за населеним пунктом – Линці, Лінці, згодом Іллінці. До річи, тут і нині готують чимало страв з риби: заливне з щуки чи коропа, короп у сметані, тощо..

За іншою – назва містечка походить від імені одного з найперших старшин – поселянина Іллі.

У роки Визвольної війни українського народу проти польсько-шляхетського гноблення (1648 – 1654) Іллінці входили до Кальницького полку, на чолі якого стояв Іван Богун.

Селище Кальник має не просто багату, а унікальну історію. Не кожне старовинне місто може похвалитися таким глибоким історичним корінням, як це подільське село.

Історичний Кальник, що розкинувся пообіч злиття річок Кальнички і Собу, відіграв значну роль у визвольних змаганнях під проводом Богдана Хмельницького. Тут і донині все дихає живою минувиною. Одразу за південною

околицею тягнуться града скіфських курганів із двокілометровим городищем, залишки оборонного валу доби козаччини, який захищав підступи до фортеці.

За віком Кальник може позмагатися з Іллінцями. Уперше він згадується в документах 1460-х рр., коли на Віленському сеймі король роздавав землі і якомусь Шелібору в переліку інших поселень подарував Кальник. Пізніші письмові джерела доносять звістку, що 1612 р. село зазнало трагедії. Під час татарського набігу майже все населення або вирізали, або погнали в неволю. Відродився Кальник скоро. Уже в 1625 р. землі купила вельможна Ганна Корецька, а зручне стратегічне становище дозволило швидко їх залюднити, бо неподалік проходила важлива на ту пору дорога, так званий Чорний шлях. Корецька збудувала тут замок, який у майбутньому відіграв важливу роль у захисті від ворогів.

Тож, коли наприкінці травня 1648 р. передові загони під проводом Максима Кривоноса вступили на Поділля, цей населений пункт був уже чималим містечком. Одна за одною до рук повстанців перейшли фортеці Погребище, Кальник, Немирів, а 1 липня вони вступили у Вінницю. Саме на ту пору і припадає створення полку, спершу названого Подільським. Певний час він називатиметься також Вінницьким, але основна назва, яка закріпиться в історії – Кальницький (за місцем розташування полкової старшини)..

Першими чільниками нового формування були Остап Гоголь (предок письменника М.Гоголя) та Іван Федоренко, але незабаром полковницька булава перейшла до одного з найвидатніших діячів Хмельниччини – Івана Богуна. Це під його керівництвом Кальницький полк відзначився в найпомітніших подіях національно-визвольної війни, зокрема в Пилявецькій та Берестецькій битвах. Нещодавно у Кальнику спорудили пам'ятник Івану Богуну. Суворе, красиве обличчя легендарного козака дивиться на земляків-кальничан на українців, на Україну, за яку він без вагань віддав життя. Тепер тут найменші кальничани, нащадки славного козацького роду, проголошують клятву й посвячуються в козаки. Варто згадати, що в 1658-1660 рр. Кальницьким полковником був Іван Дмитрович Сірко, який народився на початку XVII ст., приблизно між 1605-1610 роками. Від першого дослідника біографії Сірка славетного українського історика Дмитра Яворницького пішла думка про те, що майбутній кошовий отаман народився в Слобідській Україні в слободі Мерефі (нині м. Мерефа Харківської області). Однак, на думку автора монографії «Отаман Іван Сірко» (Запоріжжя, 1999) Ю.Мицика, це не відповідає дійсності. Мерефа заснована лише 1658 р., тобто тоді, коли Сірко був уже в зрілому віці. Щоправда, Сірко протягом тривалого часу з сім'єю жив у Мерефі у своєму будинку, а після його смерті тут мешкала дружина разом з деякими членами родини.

На думку дослідника, Іван Сірко родом з сотенного міста брацлавського полку Мурафа за кілька кілометрів від Кальника.

Про пов'язану з Кальником драматичну боротьбу пізнішої пори (участь полку в повстанні проти гетьмана П.Тетері 1663 р., після чого той наказав розстріляти кальницького полковника Івана Вертелецького) аж до ліквідації в другій половині 1670 р. полково-сотенного устрою України, можна писати книги..

Та чимало важливих історичних подій періоду козаччини відбувалося й на теренах містечка Іллінці. Спочатку – це сотенний центр Вінницького полку, який після 1667 р. об'єднано з Брацлавським. У 1671 р. тут проходила рада козаків з польськими гетьманами, на якій М.Ханенко та І.Сірко склали присягу на вірність польському королеві М. Вишневецькому.

У с. Кальник і донині збереглася «хата Богуна», в якій, за переказами, мешкали уславлений полковник та його наступники.

Коли підходиш до цієї, на перший погляд, звичайної хати, якими масово на той час забудовувалися подільські села, визрівають й посилюються недовірливі думки: хата як хата, під шиферним дахом та з цегляною верандою – при чому тут полковник Богун? Тільки коли переступаєш її поріг і бачиш викладені з величезних кам'яних блоків метрові стіни (гарматний постріл витримують!), незвичне планування з широкими входом до світлиці та до кухні, сумніви зникають. Остаточно вони розвіюються коли до рук потрапляє фотографія з виглядом цієї хати у першій половині ХХ ст., ще під солом'яною стріхою та з високими вузькими вікнами – майже бійницями.

Документальних підтверджень про перебування в ній Кальницького полковника немає, але те, що їй дійсно не одне століття, – безсумнівно. У таких хатах справді жила козацька старшина.

Не менш промовисті і назви сільських кутків Кальника, від яких так і віє славним історичним минулим. Приміром, Різниківка, що знаходиться поза межами оборонного валу, – тут жили різники, яким через санітарні вимоги заборонялося працювати в містечку. На місці Василівки колись лежало поле, і місцева легенда розповідає, що під час одного з боїв тут загинули сотник, його син та зять, і всі вони звалися Василями. Пізніше в архівних документах знайшли свідчення, що 1664 р. під Кальником у бою з поляками загинув сотник Терлецької сотні Василь, і воно може служити вірогідною вказівкою на корені легенди. Слушними видаються і міркування краєзнавців щодо походження назви Королівка, яку вони аргументовано виводить від імені останнього представника шляхетського роду Корецьких – Кароля, котрий колись повернувся до Кальника після тривалого перебування у шведському полоні.

Але найголовніше, що дісталось від доби національно-визвольних змагань кальничанам та й всім мешканця краю наступних століть, – це вольова, незалежна козацька ментальність, яка й надалі проявлялася у переломні історичні моменти.

Скажімо, при Коліївщині низка яскравих подій також пов'язана з цими місцевостями, зокрема штурм повстанцями Кальницького та Дашівського замків. Останнього вони взяти не зуміли. Мешканці Іллінеччини брали активну участь у повстанні С.Палія.

У 20-х роках XIX ст. в Іллінцях містилася штаб-квартира В'ятського піхотного полку, яким командував один із видатних діячів декабристського руху П. І. Пестель.

З 1866 р. Іллінці стали волосним центром Липовецького повіту Київської губернії. Тут засновується ряд цукрових підприємств. У 1862 р. будується Бабинецький цукровий завод (с. Бабин), який належав Ярошинським – відомій династії цукрозаводчиків. К. Ярошинський – син засновника династії в 1913-1914 рр. був власником капіталу в 6 млн. рублів та чотирьох цукрових заводів. Згодом він придбав комунальні підприємства в Києві та 10 цукрозаводів. В його руках зосередилися контрольні пакети акцій крупних банків Росії, декількох металургійних заводів. 1875 р. з'являється цукровий завод в Іллінцях, який належав його власниці Демидовій. Дещо раніше, в середині XIX ст., подібну цукроварню збудували і у Кальнику.

[Палац Ярошинських с.Бабин](#)

Вони стали не тільки економічним осередком розвитку регіону, а й притягували сюди освічених людей, які приносили високий рівень культури та передові ідеї.

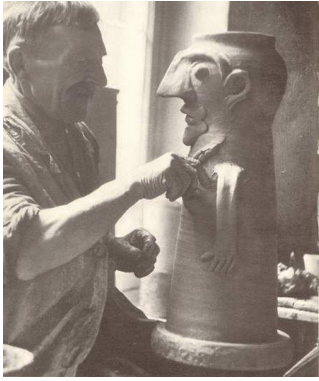
На Кальницькій цукроварні, приміром, працював бухгалтером Болеслав Івашкевич. У його сім'ї в 1894 р. народився син Ярослав, якому судилося стати одним із класиків польської літератури новітнього періоду.

Багата історією та традиціями Кальницька земля стала не лише колискою для маленького Ярослава, а й духовним корінням. Тут пройшло його дитинство. Охрестили хлопчика поруч, у Дашеві, де збереглася могила батька Івашкевича. На честь відомого земляка у місцевій школі створено музей.

Пишаються і шанують в краї й інших видатних земляків. В Іллінцях народився польський поет, публіцист, політичний діяч XIX ст. Северин Гощинський, життя і творчість якого були підпорядковані одній благородній меті – дати свободу не лише Польщі, а й Україні, на землі якої він народився, виріс, перейнявся її болем і прагненням волі. За словами І.Франка він «був... справжнім сином XIX ст. який головний осередок боротьби переніс уже в сферу духа та слова і як апостол тої нової боротьби повернувся туди, звідки вийшов його рід, – у серце польщизни, вносячи нову силу й енергію, новий колорит, нові горизонти».

Родом з с. Неменка і видатний український композитор, письменник П. І. Ніщинський – основоположник української театральної музики. Він вперше переклав українською мовою «Іліаду» і «Одіссею». Особливою популярністю серед широких народних мас користується його пісня «Закувала та сива зозуля».

З Іллінеччиною пов'язане життя і творчість ще одного славнозвісного польсько-українського поета і композитора – Томаша (Тимка) Падури, співця козаччини, популяризатора українського фольклору та музики. До деяких своїх текстів він сам складав мелодії, завдяки чому вони ставали народними піснями.

**Олександр Дорофійович
Ганжа**

Прославив цей край своїми оригінальними високохудожніми скульптурними композиціями, своєрідним декоративно-фігурним посудом Олександр Дорофійович Ганжа, знаний народний майстер художньої кераміки, що народився у старовинному гончарному центрі – селі Жорнище. Місцеві майстри виготовляли здебільшого простий кухонний та столовий посуд; оздоблювали його горизонтальними прямими та хвилястими лініями, мазками, що їх наносили світлою чи темною фарбою. Їхні здобутки зберігаються в Національному музеї-заповіднику українського гончарства в с. Опішне Полтавської області. Найповніше представлені тут вироби Олександра Дорофійовича Ганжі (91 шт.). Більшість із них – антропоморфні посудини. Окрім виробів Олександра Ганжі в колекції є квітники та скульптури його сина Петра (43 шт.), ужитковий посуд гончарів Жорнища першої половини ХХ ст. (64 шт.).

Зберігаються вироби жорнівських майстрів і в Київському музеї декоративно-прикладного мистецтва, Вінницькому краєзнавчому музеї, Москві, Львові, Полтаві, Харкові.

Окрім цукроваріння, яке посідало важливе місце у промисловому розвитку краю, частина тогочасного населення займалася торгівлею і ремеслом. У містечку Іллінці жили ковалі, шевці, кравці, бондарі, гончарі та робітники невеликих промислових підприємств – двох млинів, цегельного та черепичного заводів.

У 1900 р. в Іллінцях, разом з передмістями, налічувалося 1185 дворів, в яких проживало 9400 жителів.

За часів української революції 1917-1921 рр. в краї велися жорстокі бої військових частин Директорії УНР з більшовиками. Радянську владу в регіоні було встановлено у 1920 р. за допомогою кавалерійської дивізії під командуванням Г.І.Котовського, штаб якої у квітні 1921 р. розміщувався в Іллінцях.

Волелюбні козацькі гени мешканців краю найяскравіше дали про себе знати в роки Другої світової війни. Якраз у цих краях утворилося найактивніше на Вінниччині підпілля, а поряд у Шабелянському лісі організували невеликий партизанський загін. Історія тутешнього руху Опору має свої як прекрасні, так і трагічні, й досі нерозгадані сторінки.

Зони відпочинку. Шабелянський ліс

П'ять уродженців району за подвиги, проявлені на фронтах Великої Вітчизняної війни удостоєні звання Героя Радянського Союзу. Це льотчики: В.А. Гелета з с. Чорторя, Г.Л. Шимко та М.З.Брацюк з с. Хрінівка, О.С. Западінський з с. Кальник та І.Н.Бойко з с. Жорнище. Останній удостоєний цього звання двічі..

Нащадки козаків Кальницького полку проявили себе не лише на боці червоних партизан. Уродженець Дашева Йосип Позичанюк у липні 1944-го став членом Української головної визвольної ради і ввійшов до складу Головного командування

УПА як політичний референт. Загинув у бою неподалік від Жидачева на Львівщині в грудні того ж року.

Селище міського типу Дашів, як і Кальник також має давню минувшину і власну мужню історію боротьби місцевого населення за волю проти монголо-татарського, литовського, польського татарського і турецького поневолення. Боротьба була аж надто жорстокою. Та не дивлячись на великі жертви, дашівчани стійко відстоювали свою незалежність від чужинців. Вони брали активну участь у козацько-селянських змаганнях, гайдамацькому русі.

[Палац Плятерів-Потоцьких смт.Дашів](#)

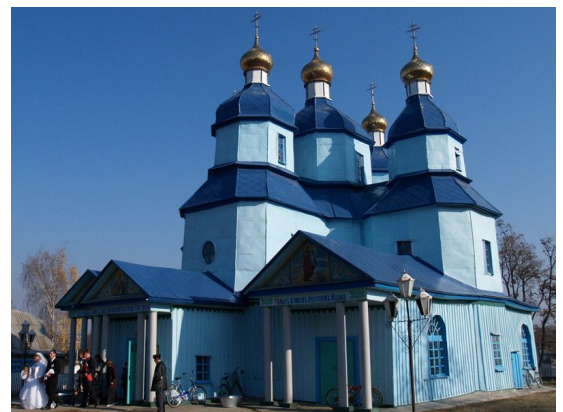
Перша згадка про селище належить до початку XV ст., Тоді Дашів являв собою замок, оточений високим валом і повноводною річкою Соб. Хоча в деяких історичних документах згадується, що Дашів – «местечко издревле». Тут знайдені залишки поселень періоду неоліту, трипільської культури, стародавніх слов'ян-уличів. 1585 р. Дашів був проданий українським магнатам Костянтину та Софії Острозьким, а з 1628 р. він стає володінням панів Збарзьких. Пізніше – це власність Калиновських та Короваєвських. З другої

половини XVIII ст. місцевість переходить у володіння экс-писаря литовського графа Плятера. У мальовничому місці на лівому березі р. Соб він силами селян навколишніх сіл під керівництвом французьких та польських архітекторів споруджує для своєї резиденції великий палац, який зберігся і сьогодні. Будівля прикрашена колонами іонічного стилю, побудована в стилі класицизму. Під час польського повстання 1831 р. козаки спалили значну частину палацу. Відновили його нові власники місцевості – графи Потоцькі, зокрема Володимир Потоцький. Наступний власник палацу князь Четвертинський надав йому неспокоїних барокових рис, розмалював фресками, які й зараз подекуди проглядаються через сучасну штукатурку, нагадуючи про бурхливу біографію цієї будівлі...

Жителі, що мешкали у цьому благодатному краї, створили неповторну за своєю архітектурою і внутрішнім оформленням культову споруду, яка була і залишається справжньою перлиною Дашева. Це – Свято-Михайлівська п'ятикупольна церква 1762 р., збудована у стилі українського бароко, без жодного цвяха і яка занесена до переліку пам'яток дерев'яного зодчества ЮНЕСКО.

У травні 1831 р., під час битви польських повстанців з російською армією біля Дашева зник безвісти відомий у свій час сходознавець, мандрівник, поет Вацлав Ржевуський. Він був найпопулярнішим героєм польського романтизму XIX ст., непередбачуваним диваком, великим оригіналом й авантюристом.

Ще з дитинства Вацлав під впливом рідного дядька Яна Потоцького, відомого археолога і дослідника старожитностей, зацікавився

[Михайлівська церква смт. Дашів](#)

Сходом. Коли племінник підріс, дядько познайомив його з вченими та мандрівниками-сходознавцями, і Вацлав досягає успіхів у східних мовах і філософії, стає знаним фахівцем арабського конярства.

А ще в Дашеві знаходиться найкраще в Україні мисливське господарство, куди постійно приїждять на полювання мисливці з-за кордону.

Волелюбством та багатством місцевого ярмарку уславили себе мешканці села Китайгород. Багата природа, сприятливі кліматичні умови, ліси та ріки здавна приваблювали сюди різні племена, а пізніше і завойовників. Тут знайдено рештки поселень трипільців та слов'ян-антів. Чимало місцевих жителів для боротьби з польськими поневолювачами вступало у війська Максима Кривоноса, який під Дашевом розбив загони шляхтичів. Частину їх було знищено і потоплено в озері на околиці Китайгорода і Городка, яке і досі називається «Кривоносове озеро», а одна з вулиць Китайгорода також носить ім'ям славного козака.

Пісні, усні перекази складав народ про славнозвісний китайгородський ярмарок:

«Ой поїдь синку, у Китайгород.

У Китайгород та й на ярмарок.

Та купи, синку, корабель новий,

Корабель новий та за сто рублів»

Ці відомі слова з народної пісні «Та не жаль мені» були не єдиними про китайгородський ярмарок. Старожили ще пам'ятають чимало інших. Ярмарок став могутнім стимулом розвитку в Китайгороді не лише торгівлі, а й цілого ряду ремесел. Чого тільки не було на ньому! Продавали худобу, промислові і кустарні вироби, овочі, фрукти, гарячі страви і печиво. Краще будь-якої реклами приваблювали своїм приємним запахом знамениті китайгородські ковбаси. А ще ярмарок відзначався яскравими видовищами: розмальованими каруселями, лотереями, замислюватими номерами з дресированими ведмедями. Привабливим був ярмарок і розмаїтим вбранням дівчат і хлопців. Тут зав'язувалися знайомства, які завершувалися посиленням сватів до іншого села та шлюбом. Започаткований ярмарок був у першій половині XIX ст. У післявоєнні роки XX ст. тогочасна радянська влада розпочала тотальний наступ на ярмарок. У яких лише «смертних гріхах» його не звинувачували. Начебто через нього занепадала трудова дисципліна в усіх селах колишнього Дашівського району, що він був причиною невиконання фінансових планів та розсадником спекуляції. Врешті-решт перемога над ярмарком була здобута. Сьогодні ще залишилася площа, що належала ярмарку. То ж на часі його відродження.

Сучасна Іллінеччина – це район у структурі промисловості якого провідне місце належить харчовій галузі (98%), де молокопереробна та цукрова займають провідні місця. В селищі Дашів працює «Регіональна холдингова компанія», яка випускає воду «Арктика», «Збручанська»..

Найбільше підприємство – ТОВ «Люстдорф» – спеціалізується на виробництві молока тривалого зберігання, вершків, вершкового масла.

Цукрова галузь представлена трьома цукровими заводами, розташованими в м. Іллінці, селах Бабин та Кам'яногірка. ТОВ «Іллінцібудматеріали» виробляє будівельну цеглу. ВАТ «Дашівський ремонтно-механічний завод» – ливарну продукцію. ВАТ «Сороцький комбінат хлібопродуктів», сумарна потужність млина та крупоцеху якого становить 200 тонн зерна за добу.

Іллінецький район є аграрно-промисловим. Тут працює понад 50 сільськогосподарських суб'єктів підприємницької діяльності, з них біля 30 селянсько-фермерські господарства. Основна спеціалізація сільгосппідприємств: у рослинництві – вирощування зернових культур та цукрових буряків, у тваринництві – виробництво м'яса та молока.

На території району функціонують племзавод з вирощування свиней української білої породи та державна сортодослідницька станція.

Працює 39 загальноосвітніх шкіл 23 дитячі дошкільні заклади. Більше тисячі студентів здобувають сільськогосподарські професії в Іллінецькому коледжі Вінницького державного аграрного університету.

Мешканці Іллінеччини продовжують славні козацькі традиції. В с. Кальник відродився Кальницький полк.

Проживає тут яскрава особистість, спадковий козак Віктор Мацько. Як стверджує Віктор Васильович, він системно відстежив власне генеалогічне дерево аж до 1720-х років і з'ясував, що його предки упродовж трьох століть мешкали в цьому селі. В реєстрах козаків Кальницького полку значиться і прізвище Мацько.

На території громади успішно працюють аграрне підприємство, гранітний кар'єр, товариство «Агромаш», лісомисливське господарство, добре знане в усій Україні, тому міцне економічне підґрунтя дозволяє вибудовувати довгострокові плани. Найближчим часом у Будинку культури буде оформлено просторий сільський музей.

Вдячні мешканці краю на знак пам'яті про земляків, які брали участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи урочисто відкрили у Центральному парку культури і відпочинку районного центру чорну мармурову стелу у вигляді паруса із зображенням Чорнобильської АЕС, над якою видно німб Христа Спасителя. Напис на стелі нагадує про дату трагедії і те, що під час її ліквідації загинули мешканці району. Кошти на пам'ятний знак збирали всією громадою. Навіть учні шкіл і студенти аграрного коледжу зробили свої скромні внески. З бюджету району і міста загалом виділили 16 тис. гривень. Будівельники районної ПМК встановили пам'ятний знак і впорядкували територію безкоштовно. Допомогали їм представники трудових колективів міста. У парку є ще два меморіальні комплекси – фронтовикам Великої Вітчизняної війни та воїнам-афганцям.

Унікальну краєзнавчу інформацію про кожне село, селище чи містечко по крупинках збирають книгозбірні краю. При Центральній районній бібліотеці діє краєзнавча світлиця та літературна вітальня «Як в казкову жар-птицю, я закоханий в свою землю», на засідання якої запрошуються поети поети-земляки, майстри народних ремесел, видатні люди району..

Цікаву роботу з популяризації творчості своїх неперевершених народних майстрів проводить і Районний будинок культури. Нещодавно тут вперше разом зібрали все найталановитіше, що за останні роки і десятиліття створено самодіяльними митцями, майстринями, народними умільцями і представили їх для огляду місцевій громаді. Чимало з цих духовних скарбів з'явилося уперше.

Учасників заходу привабили роботи місцевих художників-любителів. Тематично в художніх полотнах найширше представлена пейзажна лірика. Це і зрозуміло, адже мальовничі краєвиди краю не залишили творчих людей байдужими. З цих творів можна було б скомпонувати окрему виставку. Якій би личили слова Лесі Українки «Красо України... Подолля».

Представили свої неповторні вишиті вироби на біблійну тематику Л.Любченко з с.Жаданів та А.Мініч з Іллінців. Вражають вигаптувані казкові персонажі майстрині Є.Танц (с. Городок), вироби з дерева І.Козаченка. Це окремі творчі світи, власні почерки. На виставці була представлена й творчість молодшого покоління народних майстрів.

Історична Іллінеччина, зберігаючи самобутні традиції своїх попередників, з оптимізмом дивиться у майбутнє. Цей край чекає всіх бажаючих помилуватися його природою, доторкнутися до історичного минулого, наповненого козацькою героїкою, просто відпочити серед щедрих душею людей.

Районна державна адміністрація – вул. Леніна, 18, тел.: 2-14-65.

Відділ культури і туризму райдержадміністрації – вул. Леніна, 20, тел.: 2-15-76, 2-14-76.

Автовокзал – вул. Кірова, 2, час роботи: 5.00 - 18.00

Відділення «Укртелеком» – вул. Леніна, 29, тел.: 2-14-44; 2-12-35

Відділення «Укрпошта» – вул. Леніна, 29, тел.: 2-11-35; 2-32-35.

Мобільний зв'язок : Укртелеком, Київстар, МТС, Лайф

Банки::

«Надра» – вул. Карла Маркса, 28, тел.: 2-12- 85.

«Райффайзен Банк «Аваль» – вул.Карла Маркса,24, тел.: 2 - 30 - 01

«Ощадбанк» – вул. Леніна, 15 А, тел.: 2 - 14 - 56. ;

«Енергобанк» – вул. Карла Маркса , 3, тел.: 2-30-40.

Страхова компанія «Оранта» – вул. Леніна, 22, тел.: 2-16-80

Лікарні:

Центральна районна лікарні – вул. Енгельса, 48, тел.: 2-10-47

Дашівська міська лікарня – смт. Дашів, тел.: 2-21-47

Білківська дільнична лікарня – с. Білки, тел.: 3-45-45

Поліклініка – тел.: 2-18-03 ; 2-12-37;

Амбулаторії :

с. Бабин, тел.: 2-65-22;

с. Сорока, тел.: 2-95-35;

с. Леухи, тел.: 3-81-44;

В кожному населеному пункті району є фельдшерські акушерські пункти.

Аптеки:

п/п Демянишиного В.Г. – вул. Енгельса ,48 А, тел.: 2-11-96

п/п Демянишиного В.Г. – вул. Кірова тел.: 2-42-03

Кружильного О.В. – вул. Карла Маркса тел.: 2-33-43

«Іллінецька центральна аптека» – вул. Леніна,15, тел.: 2-32-47

Готелі:

«Імперія» – вул. Карла Маркса, 74 тел.: 8 04345 2-35-36; моб.: 8-0672652393.

Директор - Наталія Іванівна Коломієць

Салони краси, перукарні.

«Едем» – вул.Карла Маркса,5, тел.: 2-12-79

Час роботи: 8.00 – 18.00, вихідний день – неділя

Перукарня «Наталі» – вул. Карла Маркса, 13, тел.: 2-37-94 моб.: 80972808264

Перукарня «Каприз» – вул. Карла Маркса, 13, тел.: 2-37-93

Час роботи: 9.00 – 19.00, вихідний день – неділя.

Будинок побуту «Іллінецька комунальне підприємство «Побут-сервіс» – вул. Карла Маркса, 15, тел.: 2-32-34.

Крамниці - продуктові, промислові, господарські:

«Ерідон» – вул.Карла Маркса, 5, тел.: 2-17-33.

«Альпарі» – вул.Карла Маркса, 5

«Беннета» – вул.Карла Маркса, 8, тел.: 2-30-80

«Щедрий Дар» – вул.Карла Маркса, 8, тел.:2-18-44

«Наташа» – вул.Карла Маркса, 20, тел.: 2-39-02

Магазини від «Іллінецького сільського споживчого товариства» є у кожному населеному пункті району.

Районний Будинок культури – вул.Леніна, 20,

тел.: 2-31-80, час роботи 09.00-18.00

Міський Будинок культури – вул. Леніна, 119, час роботи 09.00-18.00.

Ресторани, бари, кафе:

Ресторан «Імперія» – вул. Карла Маркса, 74-в, тел.: 2-35-36.

[Ресторанно-готельний комплекс Імперія
м.Іллінці](#)

Кафе – бар «Еліт-профі» – вул. Карла Марка,5,

працює з 9.00 до 2.00

тел.: 2-42-64.

Кафе «Зодіак» – вул. Карла Маркса,4,

тел. 2-39-00;

Кафе «Лілея» – вул. Пестеля,3,

тел.: 2-34-97

Кафе «Версаль» – пров. Пестеля, 1,

тел.: 2-17-93.

Кафе «Голівуд» – смт. Дашів, вул. Горького , 15,

тел.: 3-21-50;

Кафе «Дашівчанка» – смт. Дашів, вул. Чкалова, 1,

тел.: 3-89-14, 3-26-93, 3-22-05

Кафе «Вікторія» – с. Городок,

тел.: 3-89-24;

Сувенірні крамниці:

«Тисяча дрібниць» – вул.Карла Маркса, 15

«Лабіринт» – вул.Карла Маркса, 11

«Глобус» – вул.Карла Маркса, 26.

«Дашівське лісомисливське-господарство» – тел.: 2-57-12. (

місця для охоти, риболовлі, прогулянка верхи на конях). Час відвідування – за домовленістю.

Сільський зелений туризм:

с.Кальник, вул.І.Богуна,37, Іваненко Ольга Михайлівна, тел. 80966865144. Можливість прийому - протягом року. Рівень обслуговування – добрий. Має власний будинок, який відповідає санітарним умовам, особисте селянське господарство.

с.Леухи, Паляничко Зінаїда Трохимівна, тел. 3-84-23. Можливість прийому – квітень-вересень. Рівень обслуговування – добрий. Має власний будинок, який відповідає санітарним умовам Господиня - вишивальниця.

Туристичні маршрути (2 по місту, 5 по району) розробила Рудник Ольга Григорівна – місцевий краєзнавець. Час проведення: екскурсії проводяться за домовленістю, тел. 2-94-87, моб.80972897998.

Визначні місця:

Музеї (громадські):

- музей Ярослава Івашкевича розташований в школі с. Кальника.
- музей партизанської Слави розташований в бібліотеці смт. Дашів.
- музей воїнів – інтернаціоналістів розташований в місцевій школі с. Леухи.
- музей історії села Китайгорода розташований в школі.
- музей Бойка Івана Никифоровича – двічі Героя Радянського Союзу, розташований в місцевій школі с. Жорнище.
- краєзнавчий музей розташований в сільському Будинку культури с. Городок.
- музей історії радгоспу – технікуму, нині коледжу, розташований в Іллінецькому коледжі Вінницького державного аграрного університету.